

Quickscan flora en fauna

Doornboomstraat te Middelbeers

Gemeente Oirschot

Quickscan flora en fauna

Doornboomstraat te Middelbeers

Gemeente Oirschot

Colofon

Datum:

18 februari 2016

Projectgegevens:

Projectnummer 0253515

Projectgroep:

L.C. Smitskamp

Datum

18-02-2106

Opsteller(s)

L.C. Smitskamp

Projectleider

C. Stolzenbach

Vrijgave

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Plangebied	5
3.2	Toekomstige situatie	6
4	Methode	8
4.1	Bureaustudie	8
4.2	Terreinbezoek	9
4.3	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	9
5	Onderzoeksresultaten	10
5.1	Biotopenbeschrijving	10
5.2	Beschermde soorten	10
5.3	Beschermde gebieden	15
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	17
6.1	Effectbepaling project	17
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	17
6.3	Toetsing effect op beschermde gebieden	20
7	Conclusies en aanbevelingen	21
7.1	Conclusies soortenbescherming	21
7.2	Beschermde natuurgebieden	23
7.3	Kansen voor de natuur	23
8	Bronnen	25
8.1	Boeken en rapporten	25
8.2	Websites	25

Bijlagen:

Bijlage 1: Natuurwetgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om op het perceel Doornboomstraat 22, in de kern van Middelbeers, een horecafunctie met grand café, hotel en zalencentrum te realiseren. Daarnaast zijn enkele woningen op de achterzijde van het perceel voorzien. Het huidige pand met de achtergelegen uitbouw ligt in het bestemmingsplan 'Kom Middelbeers' en heeft daarin de bestemming 'gemengd'. De horecafunctie is echter in het huidige bestemmingsplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Voorliggende Quickscan flora en fauna vormt onderdeel van dit bestemmingsplan.

Ruimtelijke plannen, zoals dergelijke bestemmingsplan, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving; getoetst dient te worden aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In figuur 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1. Globale ligging plangebied (rood omkaderd) in het centrum van Middelbeers. Bron: Globespotter, 2016.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking of een compensatieplan opgesteld te worden?
- Welke in het kader van de Flora- en faunawet (zwaar) beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen ontwikkeling (zowel tijdens de aanlegfase als in de gebruiksfase)? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Leeswijzer

De quickscan is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de quickscan;
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998;
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswetgebieden

In 2014 is het rijk overgestapt van de naamgeving Ecologische Hoofdstructuur naar Natuurnetwerk Nederland (NNN), in de wet blijft de oude naamgeving nog gehandhaafd. Het NNN is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst.

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Natuurnetwerk Nederland en de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar Bijlage 1.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Plangebied

Het plangebied van voorliggende quickscan betreft het perceel aan de Doorboomstraat 22 in het centrum van Middelbeers. Het perceel ligt ten oosten van de Doorboomstraat en wordt omgeven door bebouwing.

Ter verduidelijking is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven in onderstaande afbeelding (figuur 3.1). In figuur 3.2 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 3.1. Globale begrenzing plangebied. Bron: Globespotter, 2015.

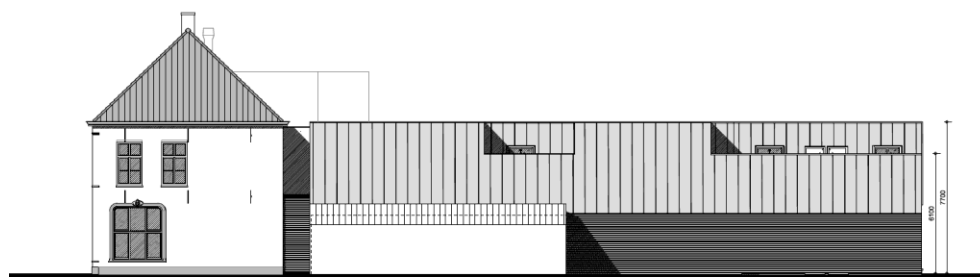
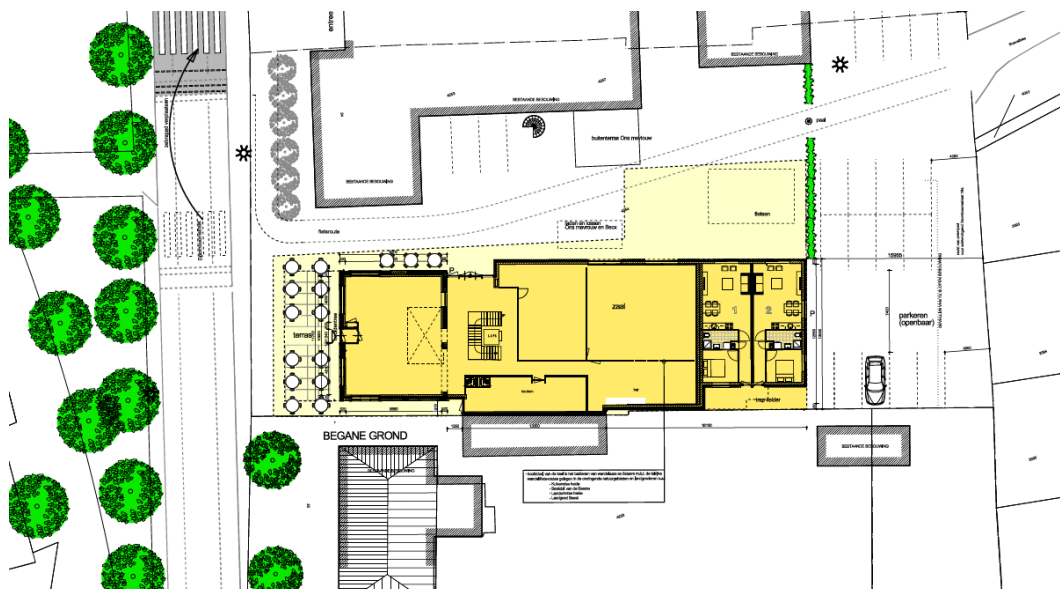
Figuur 3.2. Impressie plangebied met linksboven het pand aan de voorzijde die enkel intern verbouwd wordt. De overige gebouwen worden allen geamoveerd.

3.2 Toekomstige situatie

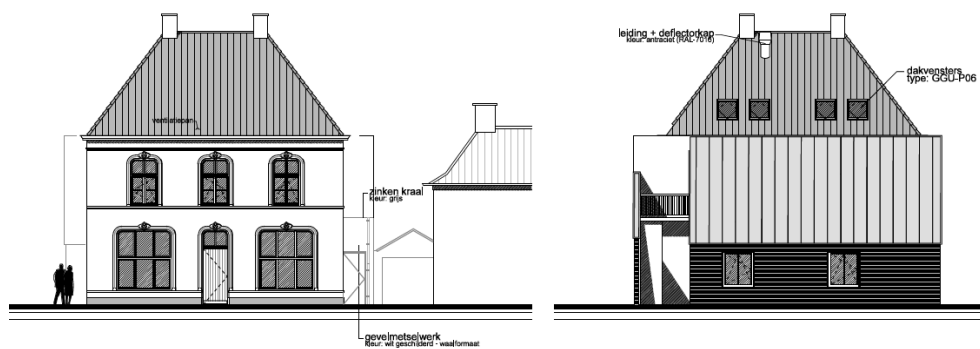
Het bestemmingsplan zal mogelijk maken dat in de toekomstige situatie een horeca-functie met grand café, hotel en zalencentrum gerealiseerd kunnen worden. Ook is de wens om boven het grand café en achter op het perceel een aantal nieuwe woningen te realiseren. Aan de achterzijde van het perceel wordt een parkeerplaats voorzien.

In Figuur 3.3 is de schets van de toekomstige situatie weergegeven.

Het pand aan de voorzijde van het perceel (aan de zijde van de Doornboomstraat) blijft behouden. Dit pand zal enkel intern verbouwd worden om de toekomstige situatie mogelijk te maken. De overige bebouwing op het perceel wordt gesloopt.

RECHTER ZIJGEVEL

VOORGEVEL

ACHTERGEVEL

Figuur 3.3. Impressie toekomstige situatie (Bron: M2M architectuur, 2015)

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3-soorten) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Naast de Tabel 2- en 3-soorten zijn vogels beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Indien verbodsbepalingen worden overtreden dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaar beschermde soorten (Tabel 2- en 3-soorten) in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en/of specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; [www.Naturalis.nl\EIS](http://www.Naturalis.nl/EIS)) wordt nagegaan of in het verleden zwaar beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder www.telmee.nl, over de periode 2011 - 2016. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of op Provinciale sites. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Tijdens het terreinbezoek is voornamelijk gelet op het voorkomen van natuurwaarden in en direct rondom de gebouwen aanwezig op het achterste deel van het perceel. Het gebouw aan de wegzijde zal enkel intern verbouwd worden; om deze reden ligt hier minder de aandacht op.

Op 11 februari 2016 is een terreinbezoek in de ochtend uitgevoerd bij licht bewolkt weer met een temperatuur van circa 3 °C (www.knmi.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet doorkruist zodat een gebiedsdekkend beeld verkregen is.

4.3 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennende terreinbezoek kan worden bepaald of effecten kunnen optreden, of verbodsbepalingen worden overtreden, of een nader onderzoek nodig is om zwaardere beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen of een ontheffingsaanvraag aan de orde is. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk wordt allereerst een biotopenbeschrijving gegeven (paragraaf 5.1). Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 beschreven welke (beschermde) soorten in het plangebied verwacht worden volgens de bureaustudie. In paragraaf 5.2.3 zijn de uitkomsten in een overzicht weergegeven.

5.1 Biotopenbeschrijving

Het terrein bestaat, naast bestrating, uit twee biotopen: gebouwen en omringende groenvegetatie. Van het achterliggende gebouw zijn reeds de dakpannen verwijderd. Onderstaand wordt per soortgroep uiteengezet in hoeverre de biotopen een belangrijke functie hebben voor (het leefgebied van) de soorten.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureaustudie

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaardere beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten en jaarrond beschermde vogelsoorten (over de periode 2011-2016).

Vogels, categorie 1-4

- Buizerd, gierzwaluw, huismus, roek en steenuil.
- Categorie 5: er zijn geen omstandigheden te verwachten die nesten van categorie 5-soorten rechtvaardigen tot jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren

- Bever, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Reptielen

- Hazelworm en levendbarende hagedis.

Amfibieën

- Alpenwatersalamander en kamsalamander.

Vissen

- Klein modderkruiper.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

- Geen waarnemingen.

Flora

- Kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, rapunzelklokje, steenanjer, tongvaren, wilde gagel en drijvende waterweegbree.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

De resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek worden besproken in dit hoofdstuk. In hoofdstuk 6 worden de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de aanwezige te verwachte soorten en de beschermde gebieden beschreven.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

De bevindingen van het terreinbezoek zijn per soortgroep uiteengezet; in dezelfde volgorde als in 5.2.1.

Vogels (categorie 1-4)

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaar rond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie bijlage 1).

Uit de bureaustudie is gebleken dat de op gebouwen broedende soorten huismus en gierzwaluw in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen (Telmee.nl). De huismus en gierzwaluw broeden in stedelijk gebied voornamelijk in gebouwen. De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder dakpannen. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (RVO, 2014). De soorten kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 (categorie 1 t/m 4).

Het plangebied biedt voor zowel de huismus als de gierzwaluw geen geschikt broedbiotoop. In de gebouwen zijn geen (toegankelijke) ruimtes of dakpannen met daaronder holtes aanwezig die voor de huismus en gierzwaluw kunnen dienen als broedbiotoop. De daken bestaan bovendien voor de helft uit platte dakbedekking waaronder geen holtes aanwezig zijn. Van het achterste gebouw zijn de dakpannen verwijderd. De jaar rond aanwezige huismus is tevens niet gehoord en/of waargenomen in de omgeving van het plangebied. Beide soorten zijn uitgesloten als broedvogel in het plangebied.

In het plangebied zijn daarnaast geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen, veren etc.) en/of nesten aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest (zoals de in de bureaustudie vermelde soorten).

Het terrein vormt gezien de beperkte aanwezigheid van natuurlijke begroeiing een beperkt geschikt broedbiotoop voor verschillende (algemene) broedvogels. In de dichte struiken (sneeuwbesvegetatie) aan de noordzijde van de gebouwen kunnen vogels zoals de merel tot broeden komen.

Zoogdieren

Het perceel vormt een beperkt geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende (kleine) zoogdieren zoals verschillende soorten muizen en spitsmuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen (zwaarder beschermde) zoogdieren aangetroffen. Het relatief kleine perceel (met voornamelijk enkel bebouwing) biedt geen geschikt biotoop voor zwaar beschermde zoogdieren die veelal kritische eisen stellen aan hun leefgebied.

Vleermuizen

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen richels, betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen.

In het plangebied zijn dergelijke geschikte ruimtes aanwezig waarachter vleermuizen kunnen verblijven of waardoor ze toegang hebben tot de aanwezige spouwmuren. Het gaat onder andere om het gebouw, achter op het perceel, met het rode schuine dak en om het kleine gebouw centraal op het perceel (zie figuur 5.1). In het grote gebouw zijn aan de noordzijde en westzijde (in de schoorsteen) stootvoegen aanwezig zodat de soorten toegang krijgen tot de spouwmuur. Hier kunnen de soorten een (in het kader van de Flora- en faunawet zwaar beschermde) vaste rust- en verblijfplaats hebben. Ook achter de dakpannen van het kleine gebouw, centraal in het plangebied, kunnen de soorten potentieel een vaste rust- en verblijfplaats hebben. Het pand aan de voorzijde van het perceel (die behouden blijft) herbergt eveneens kieren en ruimtes waarachter vleermuizen kunnen weggkruipen (zie Figuur 5.1).

Vanwege deze aspecten zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied niet uit te sluiten. In Hoofdstuk 6 worden de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige vleermuizen uiteen gezet.

Het terrein (maar vooral de omgeving) biedt daarnaast een geschikt foerageergebied voor vleermuizen, met name rond de aanwezige bomen en het buitengebied. Het plangebied zelf biedt door de verharde inrichting weinig geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Door het ontbreken van (aangesloten) lijnvormige structuren in het relatief kleine plangebied vormt het plangebied geen (onderdeel van een) vliegroute.

Figuur 5.1. Impressie toegankelijkheid gebouwen voor de zwaar beschermde vleermuizen. Boven en midden de gebouwen die gesloopt gaan worden en onder het monumentale – te behouden pand.

Amfibieën

Tijdens het verkennende terreinbezoek zijn geen (zwaardere beschermde) amfibieën aangetroffen. In het plangebied is, door het voornamelijk verharde karakter en de afwezigheid van (voortplantings)water, ook geen geschikt biotoop aanwezig voor amfibieën. Zwaar beschermde amfibieën worden, gezien het ongeschikte biotoop en de kritische eisen die de soorten stellen aan hun leefomgeving, uitgesloten.

Reptielen

Het plangebied biedt onder andere door de verstoorde omgeving, de relatief beperkte omvang en door de afwezigheid van specifiek biotoop geen geschikt leefgebied voor biotoop-kritische reptielsoorten. Deze zijn niet aangetroffen in het plangebied en zijn uitgesloten.

Vissen

In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater. Hierdoor is de aanwezigheid van (beschermde) vissoorten uitgesloten.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

Doordat het plangebied voornamelijk uit bestrating en bebouwing bestaat, er beperkt natuurlijke begroeiing aanwezig is en er geen natuurlijke waterlopen aanwezig zijn, vormt het plangebied geen geschikt biotoop voor beschermde en biotoop-kritische vlinder- en libelsoorten. Zwaar beschermde vlinder- en libelsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek (dit is echter ook onwaarschijnlijk gezien de periode van het jaar en de weersomstandigheden) maar worden gezien het biotoop ook niet verwacht en zijn uitgesloten.

Flora

Het terrein bevat met name kruiden/ruigtevegetatie met verschillende grassoorten en algemene soorten kruiden/struiken zoals, boterbloem, paardenbloem, teunisbloem en sneeuwbes. Zie voor een impressie Figuur 5.2.

Tijdens het terreinbezoek zijn geen zwaar beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gezien het verharde oppervlakte, voedselrijke, verstoorde en vervuilde karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht. Bovendien zijn deze ook niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek.

Figuur 5.2. Impressie vegetatie in het plangebied.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 5.1. mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 5.1: Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten (Tabel 2, 3 en (broed)vogels) in het plangebied.

Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Zwaar, tijdens het broedseizoen	Mogelijk aanwezig	Vegetatie in plangebied als broedbiotoop
Vleermuizen	Tabel 3, Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten	Mogelijk	Potentiële verblijfplaatsen in gebouwen en terrein is geschikt als foerageergebied

5.3 Beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

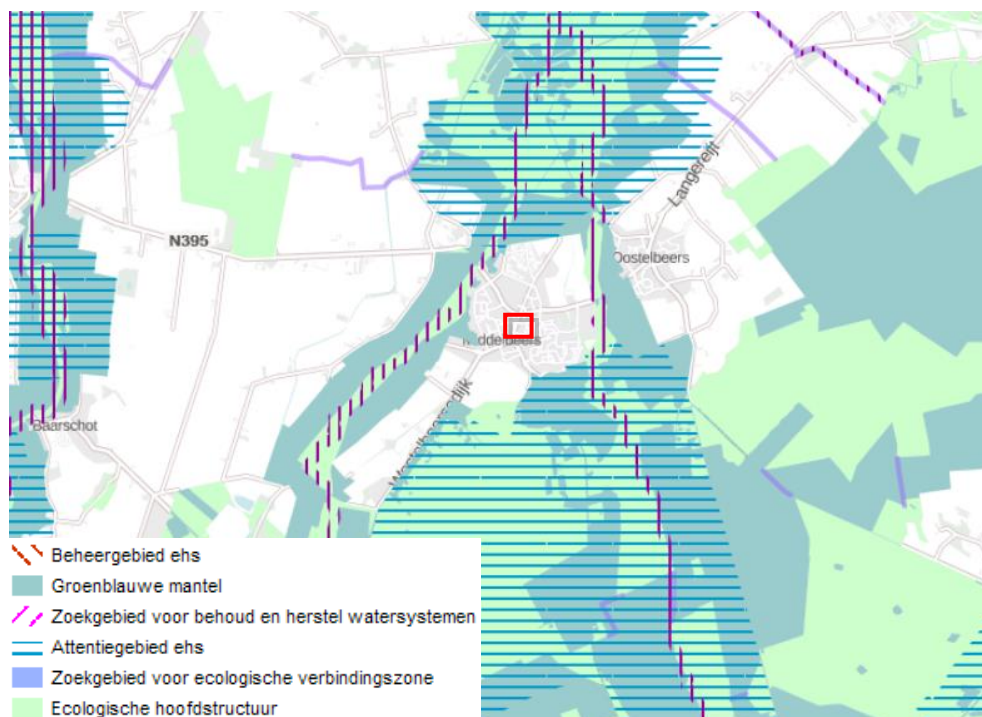
In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 550 meter ten westen van het plangebied gelegen (figuur 5.3). Hier is de beekloop Groote Beerze aanwezig. Meer ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied liggen grote NNN-gebieden zoals de Landschotse heide ten zuiden van Middelbeers.

In het Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016 is de dichtstbijzijnde NNN aangewezen als 'Beek en bron' en 'Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur'.

In de omgeving zijn ook natuurbeheertypen als 'Dennen-, eiken- en beukenbos', 'Droog bos met productie', 'Kruiden- en faunairijk grasland' en 'Vochtige heide' aanwezig.

Natura 2000-gebieden.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op circa 550 meter afstand ten oosten van het plangebied. Dit is het Natura 2000-gebied 'Kempenland-West'. Ook de Landschotse heide ten zuiden van Middelbeers maakt onderdeel uit van dit Natura 2000-gebied.

Figuur 5.3. Ligging plangebied (rood omkaderd) t.o.v. NNN (licht groen). Bron: GisViewer Provincie Noord-Brabant, 2016.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

In paragraaf 6.1 zijn de uit te voeren werkzaamheden uiteengezet als gevolg van het voorgenomen projectvoornemen. In paragraaf 6.2 en 6.3 worden respectievelijk de effecten getoetst aan de Flora- en faunawet(soorten) die verwacht worden zoals aangegeven in Tabel 5.1 en de NNN.

6.1 Effectbepaling project

Bij het initiatief wordt de bebouwing aan de achterzijde van het perceel gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe voornemens. Het pand aan de zijde van de Doornboomstraat blijft (extern) behouden. Intern krijgt het gebouw een nieuwe invulling.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het plangebied enkel een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels (algemeen voorkomende broedvogels) en vleermuizen (potentiele verblijfplaatsen en foerageergebied). Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soortgroepen. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van de opties mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan.

6.2.1 Broedvogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kapwerkzaamheden en het verwijderen van overige vegetatie niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen (i.e. wanneer broedende vogels aanwezig zijn) om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels.

Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend eco-loog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Alle vleermuissoorten (inclusief hun verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foera-geergebieden) zijn beschermd onder de Flora- en faunawet en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In het kader van de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen neergelegd die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

In het plangebied zijn gebouwen aanwezig die mogelijk kunnen dienen als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn en de gebouwen worden (zonder aanvullende maatregelen) gesloopt of waarbij verstorende activiteiten plaatsvinden, kunnen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden.

Ook in het monumentale pand zijn verblijfplaatsen niet uitgesloten. Om deze reden moet (tot in ieder geval is uitgesloten dat verblijfplaatsen aanwezig zijn) voorkomen worden dat in het gebouw zware trillingen plaatsvinden die kunnen doorwerken tot in de bovenste muren en daklijsten. Deze kunnen dan de potentieel aanwezige verblijfplaatsen verstoren wat in overtreding is met de Flora- en faunawet.

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van de gebouwen in het plangebied noodzakelijk. Indien het plangebied een relevant onderdeel uitmaakt (in de vorm van verblijfplaatsen) van het leefgebied van vleermuizen dienen vervolgstappen ondernomen te worden. In voorliggende situatie betreft het naar verwachting algemeen voorkomende gebouw bewoonde soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Op basis van de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis (RVO, 2014) zijn effectieve mitigerende maatregelen in de directe omgeving te nemen om te voorkomen dat verbodsbepalingen overtreden worden. Voor de laatvlieger kan voor de mitigatieopgave aangesloten worden bij de aanpak van de gewone dwergvleermuis.

De inhoud van het nader onderzoek dat moet plaatsvinden voor de realisatie van het project en de eventuele vervolgstappen worden hieronder uiteengezet.

Nader onderzoek

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Een vleermuisonderzoek van meerdere bezoeken verspreid over het seizoen (mei/juni - september/oktober) conform het meest recente vleermuisprotocol (2013) geeft hier meer inzicht in. Een dergelijk nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is juridisch gezien drie jaar geldig.

Procedure

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan kunnen de werkzaamheden zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden.

Indien vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarin beschreven staat welke mitigerende (en zorgplicht gerelateerde) maatregelen genomen worden om overtredingen van de in de Flora- en faunawet opgelegde verbodsbepalingen te voorkomen. Gebruikelijke mitigerende maatregelen zijn het aanbieden van tijdelijke kasten (voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden) en het weer laten terugkomen van verblijfvoorzieningen in de nieuw te realiseren gebouwen (bijvoorbeeld geïntegreerde kasten of een toegankelijke spouwmuur). Zie ook paragraaf 7.1.2 voor de aanbeveling omtrent tijdelijke voorzieningen.

Tevens dient bij aanwezigheid van verblijfplaats(en) een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Deze dient aangevraagd te worden aangezien door het realiseren van de werkzaamheden een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de vleermuissoort verstoord wordt. Immers, de vleermuissoort wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door deze werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de vleermuissoort overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist.

De doorlooptijd van een ontheffingaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning).

Foerageergebied

Verwacht wordt dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied vormt gezien de geringe (natuurlijke) omvang en de afwezigheid van unieke groene/natuurlijke elementen ten opzichte van de omgeving, naar verwachting geen essentieel foerageergebied (d.w.z. van essentieel belang voor de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen in de omgeving). In de omgeving is voldoende en alternatief foerageergebied aanwezig (zoals in het buitengebied). De ontwikkeling van het voornemen zorgt door de geringe omvang en de locatie ervan, ook niet voor een effect op mogelijke vliegroutes in de omgeving. Er worden immers geen lijnvormige structuren doorbroken.

Bestemmingsplan

De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet nodig is en zo ja, of deze ontheffing kan worden verleend, komt in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Flora- en faunawet. Echter, deze vragen zijn ook relevant voor het bestemmingsplan omdat in deze natuurtoets wordt beoordeeld of ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan het op voorhand in redelijkheid duidelijk is dat de Flora- en faunawet niet de uitvoerbaarheid van het plan in de weg zal staan. Het bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld nadat uit een natuurtoets duidelijk is geworden of voor de activiteiten die volgen uit deze vaststelling de mogelijkheid bestaat tot het verkrijgen van een ontheffing.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten.

6.3 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Voor wat betreft het NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Daarnaast staat in de Verordening Ruimte Noord-Brabant het volgende vermeld: *Een bestemmingsplan dat is gelegen buiten de ecologische hoofdstructuur en dat leidt tot en aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur, strekt ertoe dat de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd overeenkomstig artikel 5.6 [van de Verordening Ruimte Provincie Noord-Brabant] (compensatieregels).*

Er bevindt zich geen NNN binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel NNN-gebieden. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN in de nabijheid van het plan kunnen worden uitgesloten. De geringe ontwikkeling in het plangebied heeft een tijdelijk en niet wezenlijk tot beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Daarnaast is het plangebied volledig omringd door bebouwing die een afschermdende werking biedt. Vanuit dit oogpunt zijn er voor het NNN geen belemmeringen.

6.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen drie kilometer afstand van het plangebied een Natura 2000-gebied ligt. Dit Natura 2000-gebied ligt buiten het invloedsgebied van het project wat betreft vermesting en verzuring, verdroging of geluid- en lichtverstoring. Vanwege de zeer geringe omvang van de ontwikkeling en gezien het plangebied in door bebouwing omgeven gebied, worden geen effecten op soorten, habitats van soorten of habitattypen in het Natura 2000-gebied verwacht. Er is geen effect op het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en daarom is er geen aanleiding om te verwachten dat er op Natura 2000-gebieden op grotere afstand nog effecten zullen optreden.

Op basis van de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Een vervolgonderzoek vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de quickscan flora en fauna betreft het bestemmingsplan Doornboomstraat 22 te Middelbeers gepresenteerd. Binnen het plangebied wordt bebouwing gesloopt en worden nieuwe woon- en horecavoorzieningen gerealiseerd.

De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2). In paragraaf 7.3 zijn kansen voor de natuur beschreven.

7.1 Conclusies soortenbescherming

7.1.1 Aanwezigheid beschermde soorten

In het plangebied worden zwaarder beschermde soorten (Tabel 3) verwacht die de voorgenomen realisatie wezenlijk kunnen beïnvloeden. De te slopen gebouwen alsook het monumentale pand in het plangebied vormen namelijk potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het gaat gezien de ligging van het plangebied in de kern van Middelbeers om algemeen voorkomende, gebouw bewonende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De (potentiële) aanwezigheid van vleermuizen vormt geen belemmering voor de vaststelling van het bestemmingsplan, ervan uitgaande dat voor de verdere planuitwerking wordt geaccepteerd dat voorwaarden kunnen worden gesteld aan de uitvoering (nieuwe situatie) en werkzaamheden in het plangebied.

Vleermuizen

Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ook hun verblijfplaatsen zijn zwaar beschermd. In verband met de mogelijke effecten die de planontwikkeling kan hebben op de hier potentieel aanwezige vleermuisverblijfplaatsen (verstoren/vernietigen), is voorafgaand aan de daadwerkelijke realisatie van het project het uitvoeren van een nader onderzoek verspreid over de maanden april/mei tot en met september/oktober noodzakelijk om de potentiële aanwezigheid van de verblijfplaatsen aan te tonen en inzicht te krijgen in de effecten en vervolgstappen.

Voor uitsluitel van dit nader onderzoek mogen de gebouwen niet gesloopt worden en dienen zware trillingen in het monumentale pand (die kunnen doorwerken in de muren en in de bovenste lagen) worden voorkomen.

De mogelijke vervolgstappen staan in paragraaf 6.2.2 beschreven. Anticiperend op de uitkomst van het nader onderzoek kunnen nu al mitigerende maatregelen genomen worden om de planning van het project niet te vertragen. Deze zijn in [paragraaf 7.1.2](#) uiteengezet.

Broedvogels

Één van de volgende maatregelen dient genomen te worden ten behoeve van de algemene broedvogels:

1. De vegetatie en bebouwing wordt buiten het broedseizoen verwijderd (voorkeursmaatregel). Of in deze periode wordt het plangebied ongeschikt gemaakt voor broedvogels door het verwijderen van de vegetatie.
2. Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen (de kans hierop is gezien het biotoop groot); bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels moeten de werkzaamheden worden uitgesteld of aangepast totdat de vogels zijn uitgevlogen.

Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en zijn de resultaten van de toetsing aan de Flora- en faunawet weergegeven.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Meerdere inventarisatiebezoeken dienen verspreid over de periode april/mei tot en met september/oktober uitgevoerd te worden om aanwezigheid van verblijfplaatsen aan te tonen.

7.1.2 Aanbeveling: aanbieden vleermuiskasten om vertraging te voorkomen

Indien vleermuisverblijfplaatsen worden vastgesteld tijdens het nader onderzoek dat loopt tot en met september/oktober, kan dit effect hebben op het vervolg van de gewenste ontwikkeling (planning). Dit heeft te maken met de mitigerende maatregelen die volgens de Flora- en faunawet genomen moeten worden voor de aangetroffen verblijfplaats(en). Als mitigerende maatregel moeten (onder andere) voorafgaand aan de werkzaamheden alternatieve verblijfplaatsen (kasten) worden aangeboden. Deze kasten moeten gedurende een bepaalde periode tegelijkertijd aanwezig zijn met de oorspronkelijke verblijfplaats(en). Vleermuizen hebben namelijk de tijd nodig om deze alternatief aangeboden kasten te ontdekken. Dit doen ze alleen in de maanden april tot en met oktober wanneer de soorten ook daadwerkelijk actief zijn.

De gewenningstijd kan oplopen van drie tot zes maanden in de actieve periode, waarbij zowel de oorspronkelijke als de nieuw aangeboden kasten aanwezig moeten zijn.

Om te voorkomen dat pas het opvolgende jaar (vanaf juli of september) ná het afronden van het onderzoek gestart kan worden met de sloopwerkzaamheden, kunnen voorafgaand of tijdens het nader onderzoek al kasten worden aangeboden.

In de directe omgeving kunnen dan:

- Vier kleine kasten met enkele compartimenten worden aangeboden. (Vier kasten volgt uit de verplichting vanuit de Flora- en faunawet).

N.B. Deze kasten zijn geschikt voor het mitigeren van paar- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. Dit zijn de meest voorkomende verblijfplaatsen in stedelijke omgeving. Kraam- en winterverblijfplaatsen vergen een andere vorm en omgang van mitigatie waardoor hier voorafgaand moeilijk op te anticiperen is.

7.2 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen EHS) is er bij aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Er komt wel NNN voor in de omgeving van het plangebied, echter buiten de invloedsfeer van de ontwikkeling. Er is zowel van indirecte als directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (NNN).

Er is geen natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Vanwege de zeer geringe omvang van de ontwikkeling zijn effecten op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

7.3 Kansen voor de natuur

Onderstaande maatregelen kunnen in acht genomen worden bij de herinrichting van het plangebied om de biodiversiteit in het plangebied en omgeving te vergroten.

Huismus

Huismussen zijn kenmerkende stads- en boerderijvogels. In de nieuwe situatie kunnen daarom speciaal voor deze beschermde en in aantal teruglopende soort nestkasten worden aangeboden. Zo kunnen bijvoorbeeld kasten van Vivara² worden aangeboden en verspreid over de nieuwe gebouwen worden opgehangen. Deze verblijfplaatsen moeten dan niet te hoog aangeboden worden en niet te heet worden in de middagzon: bij voorkeur hebben de locaties een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets desgelijks.

² Vivara.nl 'Nestkast voor de Huismus'

Naast het aanbieden van deze nestplaatsen is het van belang dat de omgeving tevens functioneel is. De voorwaarden die hieraan bijdragen zijn:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn in de directe omgeving (binnen 2,5 meter) van dekking. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.
- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (rupsen) voor de jongen.
- Niet teveel grote bomen.
- Altijd groenblijvende planten in hagen of gevelbegroeiing te gebruiken als collectieve slaapplek (en voor dekking).
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Drinkwater.

Vleermuizen

Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting (en uitstraling hiervan) zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). In het toekomstige ontwerp kan rekening gehouden worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstoring is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*. Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Korsten E., H. Limpens, H. Bouman, J. Reinhold, 2011. Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad, december 2011.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*
- SOVON, (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl
- www.RVO.nl

Bijlage I Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.rvo.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht. Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil, Sperwer, Wespendif en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksema van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuur-gebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

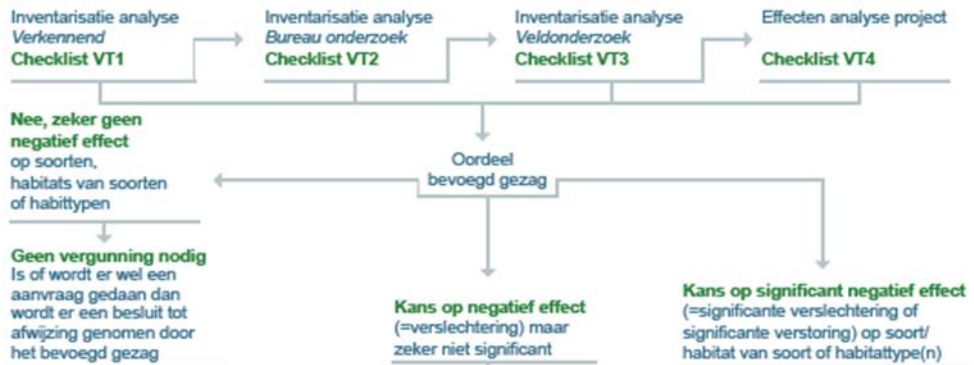
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

